

UNIREA POPORULUI

ABONAMENTUL:

Un an 40 cor. (20 Lei)

Pe 1/2 de an . . . 20 cor. (10 Lei)

Un număr 1 cor. (50 bani.)

lese odată la săptămână.

Adresa: „UNIREA POPORULUI”, Blaj, Jud. Alba-de-jos.

Director: Alexandru Lupeanu-Melin.

ANUNȚURI ȘI RECLAME

se primeac la Administrație și se plătește: un șir mărunț odată 2 cor. a doua și a treia oră 10 cor.

Ne doare sufletul...

Ne doare, bade Vasile, greu ne doare, că atât de curând ne-am despărțit în tabere luptătorii de ieri.. Adevărat vorba dumnilale: popa aici, dascălul dincolo, fiecare cu partidul și cu tabăra lui. Tot așa advocații, protopopii și miniștrii. Care de care cu adunarea și cu gazeta lui. Iar în mijloc ați rămas dumneavoastră, sătenii.

Ați rămas nedumeriți și întrebători, chinându-vă să descurcați: unde-i adevărul? De cine să ne legăm acum, spre care tabără să ne pornim, ca să fie mai bine și pentru noi și pentru țară?

Răgăduielile sunt mari, ca pe vremea tuturor aleggerilor. Marea cu sarea sunt nimica, pe lângă ce ni-se îmbie acum. Și, mai mult: fiii aceluiași popor, cari până ieri-alaltăieri își îndreptau săgețile în po-triva asupritorilor și a hrăpăreților străini, astăzi se spală unii pe alții cu șomoiege de paie, ori, mai bine zicând, nici nu se spală, ci se ponegrese și se spoiesc cu celea mai întunecate colori ale tiparului sau cu vorbele celea mai apăsătoare ale graiului omenesc. Încât te doare inima, de nu știi ce să mai alegi din atât de în-versunată luptă frățească.. Vezi, bade Vasile, acest

joc de patimi în deslănțuire ne doare și pe noi, încât ne vine să strigăm de durere și să încreștăm aici durerea noastră, la loc de frunte.

Și nu ne doare pentru noi, cari, ca gazetari, vedem zi de zi frământările dintre oameni, le cumpănim, le înțelegem și le ier-tăm de ceea mai multe ori, fiindcă știm din soarta lucrurile omenesti, că ele nu fac gaură în ceriu, nici nu prăpădesc lumea. Dar ne doare pentru dumneavoastră, fiii buni ai Ardealului românesc, cari nu sunteți învățați cu tabere, nici cu partide politice, mai puțin cu mâncări-mea dintre frați și, teamă ne este, ca nu cumva dumneavoastră, cei dela coar-nele plugului și dela topo-râștea coasei, să vă des-gustați de hărmălaia asta proaspătă și, să vă alegeți cu învățături dureroase dintr'ansa.

Nu vă speriați însă prea tare de luptele politice din zilele noastre, căci ele sunt ca ploile repezi ale verii, vin cu vuet mare, cu nouri negrii, cu întunecimi și cu vânturi cari clătină arborii și îndoiaie sămănăturile ro-ditoare, dar, după ce își împlinesc sorocul se duc precum au venit și, soarele lucește iarăși, biruitor și statornic.

Disputele sunt între oa-meni, fiecare se ține mai bun și mai înțelept decât celalalt, se frământă, se macină împrumutat, ca pie-trile de moară, iar din fră-mântarea lor trebuie să iasă măcinșul cald și folositor al grăunțelor dă-tătoare de hrană bună.

Dumneavoastră țineți la ce ați apucat, la cumpă-neală bună, la trezvie și la dragostea glicii, a neamului și a țării libere, pe care am făcut-o cu toții împreună și căreia trebuie iarăși să-i slujim umăr la umăr.

Vămilor umflați, foga-duelilor fără margini și mai ales hulelor prea slobode la gură, nu le dați creză-mânt. Ascultați cu răbdare și pe unii și pe alții, fiți pe pace în marginea legilor și a bunei rânduiei, iar când vine vremea votului adunați-vă împrejurul frun-tașilor pe cari îi cunoașteți, cari v'au mai slujit și până acuma și despre cari sunteți convinși cu întreaga inimă, că au crezare pentru du-rerile poporului și vreau binele țării, iar nu mărirea lor deșertă, nici căpătuiala strămtă a lor și a rudeniilor lor.

Căutați la oamenii pe cari îi cunoașteți și de bine și de rău, și, cari la rândul lor, vă cunosc și ei pe dumneavoastră. Cui vă dați voturile să fie om deștept, cu știință de carte multă, încercat în luptele trecutului și om cu mână curată, ca să aibă țara folos de dănaul și, prin binele țării, tot poporul.

Iar pe oamenii curați, pe oamenii cari au făcut bine neamului și țării, nu vă fie teamă să-i votați, oricine ar dorî altfel. Votul e tai-nic astăzi, singur Dumne-zeu și sufletul tău romă-nesc au știre de el.

Cum a luerat guvernul d-lui Vaida.

Cinstea fostului guvern, în frunte cu Ardelenii, se vede și din următorul fapt scos la iveală de marele ziar »Dacia« din București: Mi-nistrului președinte al țării, i-se pun la îndemână câteva milioane de Lei, ca fond pe care-l folosește pentru tre-buințele politice, ne-având să dea samă nimănui, că spre ce l-a folosit. De câte ori se schimbă guvernul, fondul acela rămânea gol, fostul președinte îl cheltuia.

Când Dr. Vaida a ajuns ministru președinte, i-s'a pus la îndemână un fond de 2 milioane și 400 mii Lei, — ca și altor miniștri președinți. Când, după 4 luni de stat la putere, dl Vaida a plecat, a lăsat în fond încă 2 mi-lioane și 200 mii și numai 200 mii cheltuisse din ei, deci a avut atâtea de cheltuit în greava însărcinare ce avea în străinătate.

Când d. general Averescu a aflat, că fondul acela al întâului ministru, e aproape neatins, a rămas foarte mirat, — căci așa ceva nu s'a mai pomenit la schimbările de guvern din trecut.

Măsuri pentru ieftinirea traiului.

Consiliul de miniștri de la București în cea din urmă ședință a să a luat următoarele măsuri pentru ieftinirea traiului:

1. Pâinea să se vândă în preț maximal în toată țara și o anumită măsură de persoană.
2. Peștele se va vinde tot cu preț maximal. Oricine are drept să pescuiască chiar și în vremea în care prinderea peștelui era oprită.
3. Se va opri cu desăvârșire exportul (ducerea afară din țară) a lânii, iar lâna ce este în țară se va împărți fabricelor noastre spre a țese postavuri. Se vor face prețuri maximale la îmbrăcăminte.
3. Se vor face contracte noi pentru aducerea în țară a cât mai mult zahăr din Ucraina și Cehoslovacia.
5. Guvernul va întocmi o comisiune de control, militară, care va avea ordin să pedepsească pe speculanți. Toate sunt bune aceste măsuri, dar cea din urmă ar trebui să fie cea mai strictă, pentru că altfel acești oameni

fără suflet în scurtă vreme ne fac cu neputință vieța. Dacă comisia aceasta ar fi foarte aspră s'ar împiedeca îndată scumpirea traiului.

Cum se îngrijește Germania de invalizii de războiu.

Germania, care mai multă jertfă a adus în acest războiu și încă fără nici o ispravă, se îngrijește, după cum aflăm din ziarele nemțești, mai bine de invalizii săi. Ea, care a pricinuit războiul, și a făcut atâta jale și atâta nefericire, acum își plânge păcatele; îi este milă de milioanele de nefericiți și li prevede împărătește. Dacă s'au luptat bărbătește, să nu rămână acum pe ulițele oamenilor acești schiopi și schilavi.

Nu mai puțin decât șase milioane de asemenea nefericiți sunt în Germania. Pe toți guvernul german dorește să-i vadă îndestulați. A hotărât deci ca toți să fie vindecați în mod gratuit, să-i învețe câte o măiestrie, după care să poată trăi și să le dea și pensie. Pentru aceasta au proiectat o sumă de patru miliarde și jumătate de mărci.

În privința acestor răniți strică să urmărim și noi pilda nemților.

A furat locomotiva trenului.

— Isprava unui mecanic ungur dela Căile Ferate Române. —

Din Satul Mare (Sătmar) primim o veste foarte ciudată, care trebuie să pună pe gânduri pe cei chemați. Mașinistul BURUIAN GYULA, care conducea locomotiva trenului personal al Căilor Ferate Române spre granița ungurească, ajungând în punctul OVARY, într'o clipă nepăzită, a desfăcut mașina trenului și, pornindu-o cu iuțeală mare, a trecut-o în Ungaria. Va să zică, a furat locomotiva în toată rânduiala.

Autoritățile noastre din Satu Mare, luând la cunoștință de această îndrăzneală ne mai pomenită, au făcut pașii de lipsă la direcția ungurească din Dobrișin, cerând întoarcerea locomotivei. Ungurii n'au răspuns însă nici într'un fel până acum. Iar mașinistul Buruian va fi foarte mândru de isprava lui „patriotică“.

Așa ne trebuie. Că noi am adunat și am încălzit la sân șerpi veninoși, iar acum ne mușcă și ne batjocoresc după voia lor.

Turcii omoară creștini.

— Știre telegrafică. —

O telegramă din Roma aduce vestea, că Turcii din Asia mică au început iarăși să omoare cu grămada pe Armeni și să-i pustiască.

Uciderile sunt săvârșite de oștile lui Kemal Bey. Trupele ucigașe nu cruță pe nimenea, nici muieri, nici bătrâni, nici copii.

Au fost trimise în ajutorul populației regimente creștine din Armenia, dar, fiind prea puține, Turcii le-au risipit.

— Copii vienezii în Bucovina.

Germanii din Bucovina, mișcați de lipsa cea mare ce stăpânește în Viena s'au rugat de dl. ministru Nistor să-și dea învoirea, ca să poată primi peste vreo câțiva copii din Viena și să le provadă cu de ale mâncării. Dl. Nistor s'a învoit și astăzi și România-Mare va șterge lacrimile câtorva părinți necăjiți, cari sunt siliți să vădă cu ochii cum li se prădădeau copii de foame,

Cu cercetașii.

— O săptămână în călătorie de învățatură. —

Cercetașii sunt școlari bravi, cari au orânduile militare sub povăța profesorilor ca comandanți. Ei iubesc pe Dumnezeu și făpturile Lui, își iubesc țara, iubesc adevărul și sunt săritori în ajutorul deaproapelui. Marele Comandant al Cercetașilor din întreaga România este însuși Alteța Sa Prințul CAROL.

Mare zarvă cu plecarea Cercetașilor.

S'or fi bucurat ei, școlarii Blajului, de sărbătorile Paștilor și de ouăle roșii, dar bucuria lor cea mare în această primăvară este călătoria cercetășească, pe care o așteaptă cu nerăbdare de atâta vreme.

Marți dimineața, a treia zi de Paști, li vezi cum furnică pe ulițele orașelului dela îmbinarea Târnavelor cu bonetele (căciulițe cercetășești) pe ceafă și cu ochii plini de lumină trandafirle. Sunt toți foc și pară. Își strâng vestoanele (bluzete) în curele,

încarcă mexindea și efectele în saci, își anină buchete la cheutori și se adună în curtea liceului.

Aici e tabără în lege. Se aliniază patrulele, se aleg centuriile și se încheagă cohorta. Comandanții de grupe poartă cu mândrie stele verzi sub umeri, fruntașii scot piepturi pline, bucătarii își leagă oalele de tinichea la șold, iar stegaril ies în cap de rând. *Cerbii, fluturii și șoimii* sunt cu toții gata...

Sanitarii nu se lasă nici ei mai pe jos. Își rânduiesc echipa, pun la braț crucea roșie, gătesc legători și leacuri pentru întâmplări neprevăzute.

La ora 11 vine comandantul cohortei cu ofițerul de legătură pe lângă Marea Legiune din București și cu profesorii conducători.

Radu, șeful centuriei, iese în cap de coloană și dă comanda cu glas pătrunzător:

— Centurie dreptă! Pentru onor, la dreapta!

Trupa întreagă impietărește. Apoi, în elipa a doua, cercetașii

se uită cu mândrie în ochii conducătorilor, strigând: „Trăiți!“ Se dă raportul.

— Domnule comandant, cincizeci și patru de cercetași ai cohortei „Simion Bărnuțiu“ din Blaj, legiunea „Mihal Viteazul“, sunt la ordinele Dvoastră!

Comandantul trece în revistă băieții și echipamentele, le spune câteva cuvinte de îndrumare, apoi se face plecarea.

— Centurie dreptă! În coloane de marș la dreapta, marș! Cu ocolire în stânga, înalțe marș!

În frunte e trupa gornistilor. În șirul dintâi frații *Caliani*, iar la urmă, în mijloc, prichindelul de *Nicola*. Pun goarnea la buze și suflă de se cutremură bătrânele ziduri ale gimnaziului istoric.

E un marș frumos, de care și-e mai mare dragul. D. director *Caliani*, care încă e de față la plecare, zimbește cu mulțămire și e mândru peste măsură de goarna lui *Marius*, care o umflă de s'o iee smei.

— Aștia-s voinici odată, nu glumă, — zic doamnele și domnișoarele Blajului, când li văd

treacănd peste piața lui Inochentie Clain. — Brava lor!

Pe strada cea lungă, cercetașii încep un marș din gură: *Rămâi țară sănătoasă, Noi ne ducem la război, Iar tu, mândră, fi voinică, Căci pentru tine murim noi!*

... Nu te supără, Blajule, că

trân oraș de voinicie românească, că astăzi tinerii tăi școlari nu se duc chiar la război, dar ca mâine, dacă Patria și Regele Ferdinand ar fi să-și cheme în ajutor la această jertfă scumpă, ei vor fi gata cu dragă inimă, cu gata sunt acum să plece în largul Ardealului, în escorta de plăcere și de învățatură.

Nici dorul mândrelor muierele și a privilegiilor frumoaselor rilor și a privilegiilor frumoaselor

De dragul acestora s'au în povărat ei acum cu atâtea echipamente și curele. De dragul soarelui primăvărat și al plinilor turilor inverzite.

Meargă sănătoși!

La Teiuș.
La Teiuș ne duce trenul pe care lăresc dela ora două. Arde

Badea Vasile despre politică.

— Ce ne povestește un sătean de pe Târnave despre frământările de astăzi. —

Politica — zice badea Vasile de pe Târnava — nu-i de capul nostru. Nu zic, așa un pic de politică sătească mai facem și noi cu Sașii aștia, căci nu i-am mai lăsa să fie stăpâni ei singuri în toate slujbele și peste toate daraverile satului, dar cu politica țării ori a lumii noi nu ne prea batem capul căci nu avem pentru astfel de lucru nici vreme nici învățătură. Ne indestulim cu cât știm după ce am cetit cu luare aminte din gazeta D-Voastre »Cum stă lumea și țara« iar altă politică lăsam să facă oamenii mai învățați.

Dintre noi, plugarii, oamenii eei mai harnici și mai de seamă nu fac politică. Pe vremea asta frumoasă omul harnic nu poate, că nu-l rabdă picioarele să stea acasă la politică ori să umble cheltuind vreme și bani după politică, iar pământul lui să rămână nearat și nesămănat, ori o zi de lucru scumpă să o petreacă în povești fără folos. Politica »ai mare« în satul nostru o fac aceia cărora nu le place să lucre, adică plugarii la cari nu le place plugul și maistorii cari nu-și pricep meșteșugul.

Poatecă, dacă nu ar fi atâtea alte rele în lumea asta și în satul nostru, am avea vreme și de vorbe de clacă. Da prea sunt multe relele din lume. Și mai cu seamă după bătaia asta. De multe ori mă gândesc eu Domnule, că ce ar fi de capul nostru dacă nu ne-ar fi ajutat Dumnezeu să ajungem toți Românii într-o singură țară? Cum ne-ar fi umblat nouă dacă am fi rămas tot sub stăpânirea străină ungurească? Că, uităte Dta, după ce am ieșit noi deasupra și suntem noi stăpâni pe pământul și țara noastră și par'că tot nu-i multămit nime: cei cu politica nu se pot înțelege, se ceartă și se bălăcăresc prin gazete mai rău ca țiganii, iar dintre săteni unii vreau să ducă ei politica, nu le mai place legea și ascultarea de mai mari, fiește care crede, că după ce a stat vre-o 6—7 ani în America ori prin Rusia vre-o 2—3 ani ca prinsonier ar putea conduce acum el satu ori chiar și județul. Care de care-i mai învățat, mai deștept și mai potrivit pentru slujbe. »Americani« cum le zicem noi, au vre-o doi bănișori, dar n'au așa de

mulți, să nu-i poată găta. De bună sama iau câștigat cu multă trudă, că doar nici în America nu lovești numai cu ciocanul și să iasă dolarul. Știți și DVoastră. Cine sub stăpânirea ungurească a luat calea Americii, n'a făcut-o de lmbuibat, că de năcăjit și sărac. Cine a gândit că el când se va întoarce să-i stea gândul la »primărie« ori să se închipue așa de învățat, el oare a lucrat în fabrică, încât popa și dascălul, cari au frecat băncile școlii ani de arândul să fie acum »nime« pe lângă el cu învățatura. Cine-a gândit? Se aleg dintre ei unii cari spun învățături scâlciate, bazaconii, că colo-i așa, că dincolo-i mai bine. Cum ar fi tăcut aștia să fie domni și acum ungurii? Cum n'ar fi îndrăsnit nici să-și caște gura și să spue, că cutare rânduială ori cutare lege nu-i bună?

Acum, că suntem liberi și stăpâni toate-s slobode și iertate.

Să-ți mai spui încă o întâmplare din satu nost, care li și mai ciudată.

Popa și învățătorul nostru până acum de curând — cam de o lună — erau pretini buni se înțelegeau ca frații și ori ce aveau să ne spună ne-o spuneau într-o formă. Și noi primiam învățăturile lor cu drag. Vedeam cu ochii că ne învățau

bine: Măi oameni fiți, cumiști. Acum se câștigă banii ușor dar tot așa de ușor se pot și cheltul. Nu vă prăpădiți bănișorii prin crișme, nu lmbogăți-ți pe jidanul. — Tot așa ne grăiau. — Acum ce să vezi? Bagsam ti chiar făcătura. Într'o bună dimineață dascălul se primblă cu jidanul. Ce să mai fie și asta? Și vecinul care încă ti mare politicoș lmi spune: Dascălul nu mai ține ou partidul național, că s'o băgat în un partid nou și jidovul lțig încă-i acolo. Nu ți-am spus mai deună-zi vecine? Popa încă mai stă, dar se aude, că în satu vecin popa s'a băgat în partidul cel nou. Ce-o mai fi și asta? Adecă popa și învățătorul nu mai țin la olaltă. Acum noi țărării la alegeri de care să ascultăm? Cum ne-or mai putea ei spune într'o formă cum stă lucrul?

Aceste lucruri tot politica le face și nouă ne dau de gândit. Când va veni oare vremea ca țaranul să-și vadă de plugul și ogorul lui, meșteșugarul de meșteșugul lui și cu o vorbă fiește care să lucre la ceea ce se pricepe și ce a învățat din tinerețe adecă plugarul cu plugăria, iar învățatul cu cartea și conducerea. Până nu va fi așa nu-i bine, și până-i desbinare între cei mari, nu poate fi unire între cei mici. Că Dl învățător pe cum se

vagonul nostru. La fereastra din frunte falfăie steagul național, împodobit cu verdeață. La cealaltă surid fețele voioase ale cercetașilor, bucurăși de boarea drum și bucuroși de boarea răcoritoare, care vine dinspre valea Murășului.

Sosiți în gară, facem adunarea pe peron. Ne văd soldați călători și se miră de micile cătănuțe cu chipie lătărețe.

Un gradat se alătură de-un cercetaș de-al nostru și-l întreabă:

— Măi camarade, ce oaste sunteți voi? Nu v'ați săturat încă de cătănie, de pașiți atât de mândrii și de cu aspreală?

— Noi nu suntem încă militari, ci cercetași. Noi învățăm acum cătănia, ca să vă schimbăm pe voi, militarii cei bătrâni, — răspunde inimosul cercetaș mic.

Soldatul cel adevărat rămâne nimit de potriveala răspunsului, lăbind mâna lui asprită de ojele armelor și zice cu voioșie:

— Să trăiți, frațilorlor, bun gând aveți și bună școală faceți. Cineste vouă!

Și se pune în »drepti«, salutând militărește pe mititelul voinic dela Blaj...

În gara Teiușului cercetașii au văzut turnul de apă, atelierul de locomotive și alte instalațiuni ale căii ferate.

— În sat au cercetat vechea biserică a lui Iancu Huniade Corvinul, biruitorul Turcilor. Și chiliile de mănăstire de demult, de lângă dânsa.

Seara au dat o producțiune cu cântări, cu declamări și cu teatru, înseninând de plăcere inimile Teiușenilor. Noaptea au petrecut-o împărșiți pe la gazde. Iar dimineața, deodată cu rândunelele s'au trezit și gorniștii centuriei, umplând ulișile cu alarma lor de trezire:

— Sculați, sculați, cercetași, că soarele-i pe crestel

Și s'au sculat cercetași veseli și gata de drum. Vremea lmbucatului de dimineață ne-a găsit în tren spre Alba-Iulia.

În Alba-Iulia.

Alba-Iulia e cetate de veche militărie, dedată cu părazi și cu primiri. De aceea, încă de când

i-au zărit zidurile sure, cercetașii noștri sunt cuprinși de-un dulce fior de nerăbdare, care le rumenește obraji. Mulți nici n'au mai văzut oraș atât de mare, dar cu teșii sunt dornici să vadă Bălgurul de strălucită mărire a lui Mihai Viteazul și câmpia, unde, după suferințele de mucenicie ale lui Horia și Cloșca, s'a făcut acum, în zilele noastre, legătura de unire cu frații de peste Carpați.

În gară am avut o dulce și plăcută surprindere:

— Școlarii din noul liceu »Mihai Viteazul«, cercetași și ei, ne așteaptă așezați în front, conduși de profesorii lor, ne urează de bun sosir, ne salută cercetașește și ne cheamă să cântăm împreună imnul Regelui.

Îl cântăm cu dragoste și cu însufleșire, iar ofițerii și soldații din gară stau în poziție de »onor«!

Aici simțesc mai întâi cercetașii noștri, că școala lor cercetașască nu e glumă, că ei sunt văzuți cu respect și cu onoare, iar centuria lor e salutată de ofițeri...

Au și pășit prin Alba-Iulia cum nici cei mai isteți soldați bătrâni nu credem să-i fi întrecut. Au ieșit toate ulișile și întregă plașa să-i vadă!

Chipille lor franțuzești făceau pe străini să-i creadă ostași aliați, cari au venit de prietinie în Alba-Iulia la frații lor români. Militarii garnizoanei, chiar ofițeri de rang înalt, au fost plăcut atinși de disciplina și buna lor orânduială.

Echipamentele ni le-am lăsat la liceu, care ne-a găzduit cu drag și am văzut mai întâi muzeul cu multe petrii și rămășițe romane, pe cari însă le-au lmpușinat tare ungurii în toamna revoluției, ducând multe dintr'ânsele la Budapesta.

Biserica unită din Măleri ne-a arătat mormântul lui Atanasie, înepătorul unirii cu Roma străbună, mănăstirea călugărilor de demult și alte urme ale umiltei vieți românești din vremuri.

Frumosul palat al Justiției din drumul gării l-am cercetat cu mândrie, ca pe o dovadă a biruințelor noastre, a căror straja

spune n'a putut ajunge re-
vizor, iar preotul din satul
vecin căpitan la poliție, asta
pe noi puțin ne doare. Noi
avem lipsă de conducători
și luminători nu de politică
și partide nouă căci rătăci-
rile și întunecul se pare
că-s mult mai mari ca în-
ainte de răboiu.

Să învățăm din pilda Sașilor!

Sunt aproape 800 de ani de
când noi Ardeleni trăim îm-
preună cu poporul săsesc. Că
noi eram iobagi, iar ei stăpâni
până bine decurând, o știm cu
toții. Că ei nu ne prea puteau
suferi pe noi Români, pentru că
prea tare ne înmulțiam și le
cuprindeam rând pe rând bo-
gățiile, satele și orașele, iarăș
o știm bine. Că nici astăzi nu
ne prea au în gușe am putut-o
vedea în vre-o două rânduri
chiar din „Unirea Poporului”
încă stă. Dar nu trebuie să ne
uităm, că lor nici nu le poate
cădea bine, când văd că din
nește iobagi și mai apoi sărân-
teci, cum erambine de curând
noi Români, am devenit din-
tr'una, ca prin povești, stăpâ-
nitori ai acestui atât de bine-
cuvântat colț de raio, care este
Ardealul nostru. Și să nu uităm
încă ceva, și asta nici decât,
că tot ce știm în economia căm-
pului, în măiestrii și negot,
dela Sași am învățat noi Ar-
deleni. Și astfel ori cât de

mașteri stăpâni să ne fi fost ei
pe vremuri și ori cât de rău-
voitori până bine decurând,
dela ei ne-am ales cu foarte
multe lucruri bune.

Dovada cea mai bună este
un sat românesc din părțile
săsești și altul de pe Câmpie,
din Maramurăș ori din altă
parte, unde nu suntem meste-
cați cu Sașii. Pe când acolo e or-
dine și curățenie, pământul bine
lucrat, vii și grădini frumoase,
vite minunate, cu un cuvânt
rânduială bună, aici sate nerân-
duite, pline de tină, pământuri
lucrate tot ca pe vremea stră-
moșilor, locuri părăsite, pline
de bălării, vite amărâte, lipsă de
grajduri și câte de toate. Cei
dintâi au învățat dela Sași,
ceștialăți sunt cum i-au pome-
nit strămoși de strămoșii lor.
Cei dintâi au și suferit poate
câte ceva, — și care inăș nu
sufere la învățatură! — în
schimb însă s'au ales cu foarte
multă învățatură, ceștialăți n'au
avut parte nici de una nici de
alta.

Dar eu mai vreau se arăt și
alte lucruri, pe cari trebuie să
le învățăm dela Sași. Înainte
de toate ordinea și ascultarea
sunt proprietățile cele mai de
căpetenie ale acestui popor.
Ți-e mai mare dragul să mergi
într'un sat săsesc și să vezi or-
dinea ce stăpânește acolo. Și
cum ascultă acest popor de
preoții și de învățătorii săi! Nu
ți-ar face vre-unul un pas po-
trivnic pentru cât bun e în
lume. Și cum se îngrijesc de
conducătorii lor.

Văzuta-ți preot și învățător
săseșe îmbrăcat rău și sărac
lipit pământului? Eu unul, cres-
cut între sași și care am avut
prilejul să cunosc toate ținutu-
turile locuite de Sași, n'am vă-
zut nici unul, dar nici unul.
Preotul și dascălul Sașilor este
totdeauna provăzut cu de toate.
Fala poporului este ca condu-
cătorii lui să fie cât se poate
de îndestulăți. Eu n'am auzit să
meargă dascălul Sașilor să-și
adune felderile de bucate de
prin sat și să nu și le poată a-
duna nici după zece ani. Iar
preotul și dascălul românesc,
vai și amar de capul lor. Prin
cele mai multe părți e pironit
bietul, dacă apucă și el la pu-
țină creangă verde.

Și a'u vorbit nu de mult cu
niște Sași și i-am întrebat, că
cu cine vor vota ei la alegeri.
„Dapoi cu cine ne va spune
papa nostru” fu răspunsul Sa-
șilor „că noi încă nu cunoaștem
politica românească”. Am în-
trebat apoi pe niște români, cu
cine vor vota ei: „Dapoi vom
vedea noi, ne vom hotări la
urmă. Unii sunt cu dl. Maniu,
alți cu generalul Averescu, alții
cu domnu cutare”.

Numai odată n'au vrut să
asculte Sașii de papa lor și
și atunci s'au păcălit. A fost
pe vremea revoluției. Conducă-
torii Sașilor văzând cum s'a
întors roata norocului au hotă-
rit la Mediaș, că vor ținea cu
Români și vor vota pentru Ro-
mânia-Mare. Porunca a mers la
toți vreoții și învățătorii. Popo-
rul însă nu putea se înțelege

această schimbare. Până acum
aveau porunca să se închine
Ungurilor și aeuma dintr'una
să țină cu Români. Dar s'a
supus. Numai când i-au cheamă
la cățanie s'au mâniaț cățiva și
au făcut imputări preoților. Dar
după ce au văzut, că Români
sunt oameni de înțeles și că
România e țară așa bogată și
puternică, s'au liniștit și le-a
părut rău de ceea ce au făcut.
S'au și rugat de iertare cu a-
mar. Și aeuma nu s'ar afla un
singur Sas potrivit al preo-
tului la tot satul pentru cât bun
fi în lume.

Și una fiind ei numără mult,
deși sunt așa de puțini, și în
România-Mare. De ei trebuie să
fie seamă totdeauna oricare gu-
vern și cuvântul Sașilor are
greutate

Iată ce face ordinea și ascu-
tarea, oari nesmintit trebuie
să le învățăm și noi dela
acești stăpâni, Sașii. Ordine și
ascultare mai cu seamă aeuma
la alegeri, când se va hotărî
soarta țării noastre și bună-
starea ei pentru vremuri îndel-
lungate. Dela Sași.

— **Noul ministru al
Ardealului.** — În locul dlui
Vasile Goldiș, care a abzis
a fost numit ministru al Ar-
dealului, dl Teodor Mihail,
fostul prezident al clubului
parlamentar român al parti-
dului național din vremea
Ungurilor.

e pajura Regelui românesc. Tot
acolo am vărsat o lacrimă de
durere simțită, în odaia de tem-
niță, unde tirania ungurească
a făcut să se curme viața ti-
năra a martirei Maria Puia din
Blaj, închisă pentru poezia
„Vrem Ardealul”.

Masa ne-a cinstit-o Primăria
orașului. Inuși primarul ne-a
onorat cu prezența sa, alături
de directorul și profesorii li-
ceului.

După amiază am văzut ce-
tatea lui Carol al VI-lea, cu
porțile, cu zidurile și cu tem-
nițele ei de multă durere ro-
mânească. Veche biserică ro-
mano-catolică ne-a deschis co-
morile ei de clădire și de mor-
minte, iar turnul astronomic din
seminar ne-a arătat cărțile bi-
bliotecii „Bathianiane” și unel-
tele cu cari învățații canonici
ceteau pe stele în nopțile senine.

În grădina cetății, monumentul
amintitor al bătăliei dela Cu-
stozza din 1866 (când cu „Pă-
mântezu”) ne-a vorbit de vite-
jia jertfitoare și zadarnică a lui
Petre Dancășiu și soții săi,
morți sub pajura austriacă.

Cu sufletele pline de amintiri
bătrâne, cu frunțile îmbrobodite
de sudori, am făcut un scurt
popas la liceu, între tovarășii
de școală și de cercetășie, apoi
încercându-ne „profaturile” și
„maroxii” (betegii de picioare)
în căruța primăriei marinimease
am luat-o, pe jos, spre Vinț,
cale de 12 kilometrii.

Vințul, de jos.

Cercetașii din Alba-Iulia, cari
toată vremea s'au uitat cu jind
la bonetele și la echipamentele
noastre, ne-au petrecut până
afară de oraș, despărțindu-se
cu greu de noi.

Calea n'a fost atât de grea,
precum ne închipuim. Cerceta-
șii noștri sunt buni de picior
și tari la drum. Numai ameri-
canul Zaica și subțirelul Casiu,
ca cei mai mici din centurie —
abia sunt de o schioapă bună,
încât nici nu se prea văd de
sub sacii de drum la mers, au
păzit efectele pe vârfurile căruței.
Incolo toți unu ca unu.

Vremea e frumoasă. Soarele
coboară încet spre umerii mun-
ților Apuseni și umbrele se în-

tind răcoritoare peste drum și
peste sămănături. Murășul șer-
puiește leneș de după coturi
de verdeață și, la Partoș, își
pleacă grumazii cu supunere
pe sub arcuiturile unui minunat
pod de fier.

Ici colo pasc ciopoare de oi;
mielușii sburdalaici se aleg
deoparte și alegă veselii, a-
dulmecând zările cu botișoarele
lor umezi de lapte.

Vedem sate multe pe la sub-
suori de dealuri. În stânga ră-
mâne *Sebeșul săsesc* cu biserica
lui greoaie și se zăresc frunțile
pline de zăpadă ale munților
Sibiului.

O hodină scurtă, apoi o luăm
mai cu zor, căci sfinte soarele.
Ni se înmoaie genușii la
unul, dar ne înviorăm, căci
niște ciobani ne spun, că nu-i
departe Vințul.

— Să mai tot fie până acolo
cale de o săvârlitură bună...

Vedem într'adevăr nește case
și sporim pasul, însă dacă le
ajungem ne întristăm, căci
sunt numai „Hodăle lui Vulcu”...

— Hai băeji, înc'o postată!

Se întunecă deabinele. Ne
ajunge și trăsura cu bagajele.
— He, he, bine ar fi, să fim
și noi mici acum, ca americanii
și ca Suciul, să ne întindem, ca
ei pe sacii ispititori — se gâr-
deac unii.

Dar nu mai e departe satul.
Zărim clipiri de lumini și
auzim lătrat de câini.

— De acum „adunarea” cer-
cetașii! — dă ordin comandantul.

Ne adunăm și ne o rânduim
în coloane de marș. Ne luăm
poverile și prindem inimă când
începe Marius, gornistul, al
sufle „marșul Prințului”.

Intrăm în Vinț pe întuneric.
Casele apar ca mătăhăli marți,
iar pe la porți albece privitori,
cari au ieșit la cântecele noastre.

În crăcea satului ne așteaptă
d. prim pretor *Vasilca*, primă-
ria și preoții. Vințenilor le-a
mers vestea ca oameni de is-
pravă și, într'adevăr, nu se dau
de minciună. Ne așteaptă cu
cină caldă și cu vin înțărit.

Nu-i vorba tocana a fost mi-
numată și din belșug. — Patru
mici întregi au hărănit pentru

Cum stă lumea și țara.

Dela noi.

Ieșiri din guvern.

Guvernul dlui general Averescu astăzi e micșorat simțitor. Ii lipsesc trei membrii: dl Goldiș, dl Incuț și dl Nistor. Despre înlocuirea lor până acum nu s'a strecurat nimic. Iar dacă cercăm cauzele pentru cari numiții și-au părăsit scaunele ministeriale, aflăm, că nu au putut ajunge la înțelegere cu gen. Averescu.

Înțelesul dintre gen. Averescu și Tache Ionescu.

Cu privire la acest înțeles s'au răspândit multe vești, ba că se face, ba că nu se poate face. În vremea din urmă totuș s'a încheiat o învoială, în înțelesul căreia partidul dlui Averescu asigură pentru partidul dlui Tache Ionescu vre-o 45 locuri în cameră și senat.

Alegoriile din Ardeal sunt amânate.

Pe zilele de 25—29 Mai era pus termenul pentru alegerile din toată țara. Acum

noi. Și am mai fi mâncat. Păcat numai, că la o seamă spre sfârșitul mesel li se căm îmbumbau ochii și nu-și mai nimeriau gurile de somn, astfel, că în multe blide a rămas bunătate de tocană neisprăvită...

Oamenii lui Dumăzeu Viașeni; ne-au dat cină bună și ne-au dat și paturi moi, făcute parcă așume, pentru cercetași obosiți. Le-am și folosit cum se cade. Nici nu ne-am întors de pe o duagă până dimineața.

A doua zi, când eră soarele în hodina prânzului, noi eram la bătrâna curte nemeșască, din fereastra căreia a fost aruncat în părau, ca un nemernic vicleanul Călugăr Martinuzzi, stăpânul vremelnice al Ardealului din vechi zile de frământări nenorocite.

Apoi, mult n'am mai zăbovit în Viaș, ci am mulțămît cu căldură găzduitorilor noștri și ne-am urcat cu grabă în trenul sucuș, care duce, când cu întârzieri, când fără, după poșta lui și a celor cari îl poartă, — spre Sebeșul săcesc.

A. Melin.

guvernul a hotărât, ca alegerile să fie amânate cu o săptămână. Bagseamă vrea să câștige timp pentru propandă, ori vrea, ca isprăvindu-se mai întâi alegerile din vechiul regat vrea să aibă mai mare înflăcărare asupra acelor de pe la noi.

Partidul național se ține tare.

Partidul nostru național, în frunte cu dd. Maniu și Vaida, își dă toată silința să lupte și pe mai departe pentru dreptatea poporului dela sate, în care scop ține când într'un loc, când într'altul, adunări, ca să aibă prilej a lumina pe oameni asupra țintelor frumose ce le urmărește acest partid în hotarele României Mari. E de prisos să spanem, că poporul în toate părțile primește bucuros lămuririle date de fruntașii partidului național.

Dar afară de partidul național, și partidul numit al poporului se luptă din răsuputeri să apuce și dânsul la putere. Unii dintre oamenii acestui partid susțin, că partidul național ar avea de gând să zădărnicească unirea cu țara mamă. Firește, vorbele aceste de clacă nu află crezământ la nime.

— Ciangăii din jurul Brașovului și asentările.

Vineri în 23 Aprilie trebuiau să se prezinte ciangăii (ungurii) din județul Brașovului la asentare. S'au prezentat ei unii mai cumiști, cei mai mulți s'au pus în glodă și au făcut demonstrații înaintea localului, unde se făcea asentarea, purtând pantloui ungurești și strigând cât li lua gura. Poliția văzând ce se întâmplă, a lăchis drumul dintre satele ciangăiești, Cernațfalu și Hosszufalu, și i-au provocat pe ciangăi să se prezinte la asentare. Feciorii însă au început a arunca cu pietri în jandar-

măric. Atunci jandarmii au folosit armele și au rănit grav pe un ciangău, care e pe moarte, iară pe vre-o 10—15 i-au rănit mai ușor. Idata au sosit apoi din Brașov vre-o 30 de soldați, cari au făcut ordine deplină.

— Maiestatea Sa Regina Maria și scumpetea.

Un mare comerciant din București a adus mai multe ștose de haine dela Paris și a voit să-I vândă cu tot prețul și Maiestății Sale Reginei Maria câțiva metri de stofă.

Nu știm cât l-a cerut, știm însă atâta, că Regina i-a răspuns în modul următor, după cum scriu gazetele din București:

»Sunt foarte frumoase, sunt vrednice să fie puse la vedere în fereastră (vitrina) D-Veastre din Lipcani, pentru că se vor găsi îmbogățiti de război, care să Vi-le cumpere. Eu nu pot plăti sumele ce cereți și mă voi mulțumi să le întorc pe dos pe acelea pe care le am».

Din Lumea largă.

Sfatul Păcii dela San-Remo.

După nouă zile de sfat s'a sfârșit și acest mare sfat. Hotărârile ce s'au luat în acest sfat le-am mai împărțit cetitorilor noștri, când spuneam de împărțirea Turciei, și de silirea Germaniei să țină tractatul de pace dela Versailles. Aici numai atât vrem să spunem, că după ce Olanda nu a primit să pună ea în rând trebile Armeniei, au fost rugate Statele Unite ale Americii să ice această sarcină. Până acum însă nu s'a primit încă răspunsul american.

România în Dardanele.

Unele gazete din pară susțin, că România ar fi oăpătat, dela Conferința din San-Remo, dreptul să fie reprezentată în comisia pentru controlul Dardanelelor, și anume așa ca să aibă vot egal cu celelalte puteri mari

ele lumii. Așteptăm să fie hotărâtă această veste.

Luptele Bolșevicilor.

Bolșevicii neputând ajunge la înțelegere cu Polonii au pornit cu războiul contra acestora, dară au fost bătuti. Aceeaș soartă au avut-o și din partea Japonezilor.

Peronospora.

Ce zile grele am mai ajuns? O ferdică de grâu 100 cor. Un chilogram de carne 40 cor. O litră de vin 40 cor. Nu mai poți tu mânea o bucatură de pâine și o jamară de carne să-ți tignească. De câte un păhar de vin, mici poveste. Nici la stințele sărbători nu-l veri pe masă. Iar pe pretinții lătureni, cari tot a doua duminică dau târcoale pe la tine știind, că butea în pivniță nu e cu fundu în sus, nici aruncată în fundul șurii ori în șopru, nu-i mai vezi. Tatăl meu spunea, sic iertat, că în copilăria lui, sub iobăgie era fântă de carne cu o groșiță (2 croșari) iar cupa de vin cu 1 ducă (4 croșari) și noi unde am ajuns? Nu numai războiul îndelungat a privina, de am ajuns în fooul asta vânt al scumpetei, în cătrău își rotesti ochii, ei și îndărătnicia multor oameni: poșta și năzuința unora de a se face gârde într'o săptămână, și încunjurarea muncii, dacă aceea nu se plătește cum dorește ei.

Până ce vor trăgna retele aceste, nici vorbă de iertărire. Până nu ne vom trage ficște care pe samă, că numai agonisala dreptă, și numai plata cinstită a muncii sunt trănicioia, până atunci nici să nu ne gândim, la o altă lume ca ai de azi.

Dar scumpetea cea mare a vinului pe lângă război, în cari s'au prăpădit și puștii cea mai mare parte a viilor, a mai adus-o pe capu nost și boala viilor numită *Peronospora*, (arsură, părlira, mană) care e dușmanul cel mai veninos al lor. Ea nu te întrebă, că azi l' altoie de vie costă 5—7 cor. un par 3 cor. un luerător 40 cor. Ea, ca cel mai lăverșunat dușman de moarte te lasă să te desfășezi în roadela ei multfăgăduitoare până să-le guști dulceața și atunci ți-le răpote.

De unde a adus-o vântul necurat nu se știe. Destul, că de 40 ani, cel ce nu și-a apărât viiea în contra ei cum se cuvine, n'a mai mâneat un strugure dulce și n'a mai băut un păhar de vin bun, din viiea lui. În Ardeal s'a ivit în vilele dela

Medias (jud. Târnava mică) în anul 1880. În timp de 10 ani, după aceasta, n'a mai rămas nici o vie la întregă țara nemolipsită de ea. Peronospera e o boală afurisită, pe care cei mai mulți n'o cunosc, mai ales sătenii, deși ne face mari pagube de atâta vreme.

Ea este un *mucegai*, burete cum vedem pe pânea necoaptă, ținută mai multă vreme la umezeală în pivniță bună oară: N'are rădăcină, n'are frunză, n'are flori. Întreagă planta, căci e o plantă, stă din nește firicele subțiri, încălțite, cari cu ochii liberi nu se poate vedea, în pâna frunzelor, în coaja lujerilor sau lăstarilor vezi și în coaja boanelor de strugur.

După ce s'a îngrășat bine din mazăga sau seva din frunze, lăstari și boane, și s'a dezvoltat pe deplin capetul firicelelor din dosu frunzei produce nește pulvere numită spori ca colbu de pe drum, sau ca zahărul pisat, pe cari acuma în formă de pete, sau rotogoale mai mici sau mai mari le vedem și cu ochii liberi pe care apoi, îl duce vântul și împrăștie în toate părțile. Pe față frunza, în dreptul petelor sau rotogoalelor de pe dos, e galbină la început până a nu se ivi încă rotogoalele de pe dos, și de pe aceasta putem cunoaște, că viica noastră e deja atacată de peronospora, iar mai târziu, brunetă, frunza se uscă. Pe lujeri, vedem nește pistrui brunet, de multe ori lujerul, în loc să fie verde trage în violet.

Boanele atacate de peronosperă se înegresc și sau cad, se scutură de pe cliorchină sau rămân pe ei și se uscă. Strugurii ajunși mai puțin nu cresc cum ar trebui, și nu se coc cum se cade Vinul din strugurii acestia e aoru ca ci-ghiru și fără preț.

Dar, după zisa s. scripturi, Dumnezeu nu voiește moartea păcătosului. El ne trimite boale, dar ne lasă și leacuri cu care să le combatem, sau să ne apărăm de ele. Doar vorba Românilui: Toată boala are leac, nu-i vorbă goală, ci adevărată. Leac are deci și peronospera. *Soluția* sau *sama din apă, piatra vândă și var*, sunt leac sigur în contra ei, cine își stropește viile la timp, și cum se cade n'are să se teamă, că nu va avea cules vesel și multumitor.

Nic. Pop
profesor de economie.

Cine nu primește foaia până Duminecă, în fiecare săptămână, e rugat să ne înștiințeze îndată, ca să nu rămână de pagubă.

Din Sămărghita.

— Teatru și petrecere populară. —

Cu neașteptată reușită s'a aranjat în 12 Aprilie (a 2-a zi de Paști) o petrecere populară cu producțiune teatrală în comuna Sămărghita de câmpie. În Sămărghita petrecere! Cine cunoaște comuna și așezarea ei mirat se întreabă: „Petrecere în Sămărghita“? În Sămărghita de lângă „Râpa Oarbei“! Curios lucru și totuși e așa.

Comuna abia numără 40—50 familii și totuși sala școlară s'a arătat prea mică, pentru a închepe în ea toți participanții. Jurul cu tot ce are mai ales, țărani și inteligenți cu toții au luat parte la producțiunea teatrală și petrecerea populară din Sămărghita, ba ce e mai mult, chilar și ungerii.

Pre lângă sătenii locali au mai luat parte comunele: Chirileu, Șeușa, Vaidel, Uroiș etc. Marii proprietari, preoții, învățătorii, secretariul cercului și aproape toți fruntașii comunei Șeușa s'au grăbit a lua parte la teatrul din Sămărghita, ba în glumă am zis, că să-și fi adus cu ei și biserica, nu mai eră lipsă a se mai întoarce în Șeușa. Însemn încă filința de față a „Măriei Sale“ D-lui *Erösd*, fostul prefect, deputat și secretar ministerial în „vremea lor“.

S'a predat cu succes deplin: „Filozoful și țărânul“, după care a urmat declamarea corectă a poeziei „La oglindă“, a mult iubitului nostru poet, fie lertat Coșbuc. Cu un interes mare am ascultat și lungă predare în 3 acte a piesei „O vișoară“. Cu dibăcie rară s'a achitat pe deplin de rolul său „Flușă“ și gornicul (straja) comunal. Partea cea mai hazlie a format-o „Țiganul la târg“. Nici ungerașii noștri nu-și mai puteau oprii râsul, se vede treaba, că n'au mai răs de mult. Câteva poezii cântate — doine și hore — au încheiat producțiunea bine succasă. Joc vesel a prefăcut noaptea în zi.

Și pe aceasta cale aducem caldela noastră felicitări tinărului preot, D-lui Alexandru Precup și cu deosebire D-nei învățătoare v. d. Iulia Muntean, cari n'au cruțat nimic pentru succesul splendid al petrecerei: „Poți fi deplin satisfăcută Dnă învățătoare, căci ai cules roadele sămânței, ce cu ani mai înainte ai sămănat în spiritul fraged al foștilor D-tale școlari. Ei sunt dovadă vie a harniciei D-tale.“

Unul din cei de față.

ȘTIRI.

Doină.

*Frunză de sulumind
Mult mi-e inima streind,
Că mi-a scris mândrușa carte
Și se plânge că s' departe;
Și mi-a scris cu tainic foc
Cât e ea făr' de noroc!
Ziuă-i trece'n cetișor
Și vin serile de dor,
Ce cu jalea o dobor...*

— Mândro nu te supra
C'a veni și vremea mea
Și-oi întoarce-odată iară
Când s'a pune pace 'n țară —
Și când n'ol mai fi sub steag
Voi veni la tine 'n prag
Cu poveștile de drag.

S. Aiudeanul.

— **Maiestățile Lor, Regele și Regina** au plecat în 26 Aprilie la Bicz, unde vor rămânea câteva zile.

— **Minister nou.** Ziarul „Dacia“ vestește, că nu peste mult se va înființa la București un nou minister. numit al comunicației. Acesta va avea să se îngrijească de comunicația de pe uscat (trenuri, automobile, căruțe, cară) și de cea de pe ape (năi). Ministerul nou înființat „al muncii“ se va scăpa așadară de grija aceasta.

— **Câți bani s'au stampilat în Ungaria.** Mulți, de tot mulți, 5485 de milioane și afara de aceea 18.267 hârtii de câte 10 mii, așadară laolaltă cam 7 miliarde. Bani sunt până-i lumea, dar ce folos, dacă n'au preț.

— **Să creștem cât mai multe vite.** Ministerul domeniilor (a moșiilor celor mari) din București a hotărât să facă totul, pentru ca să avem vite ca înainte de războiu. A poruncit deci să se țină târguri de vite cât mai multe, apoi expoziții de vite și să se pună în fiecare județ din România întregită câte un inspector pentru creșterea vitelor. Acesta va avea datoria să stea la îndemâna proprietarilor de vite cu sfatul și cu ajutorul.

— **Cât trăiesc oamenii.** Din o mie de oameni trec peste vârsta de 60 de ani în Franța 115, în Suedia 119, Irlanda 109, Danemarca

102, în Olanda 93, Italia 89, Iaponia 88, Germania 78, Anglia 74, America (Statele Unite) 65, Serbia 45, Egipt 39. La noi 76 de iși trec peste vârsta de 60 de ani, dintr'o mie.

Băgați de seamă, că în acelea țări trăiesc oamenii mai mult unde trăiesc mai cumpătat și au mai bună împărțire a vieții. În Suedia se bea foarte puțin, tot asemenea și în Irlanda. În Franța țărani încă trăiesc cu mult cumpătat.

— **Agitatori bolșevici arestați la Galați.** Zilele trecute au sosit la Galați 41 de bolșevici, cari au plecat din America cu scopul să facă revoluție bolșevică în țările alipite la România S'au găsit la ei mai multe broșuri românești, în cari se laudă deamăna poporul la revoluție. Au fost arestați numai decât și dați în mâna poliției.

— **Avem mai multe trenuri pe zi.** În sfârșit s'a întâmplat și aceasta. Avem 8 trenuri la zi, două accelerate și 6 personale pe linia București—Oradea-mare. S'a sfârșit așadară cu lămbuleala cea mare de pe trenuri și cu călătoria pe acoperiș. Și mai nădăjduim, că s'a sfârșit și cu marea întârziere a ziarelor.

— **Banii cei noi.** Cam peste o lună vor fi gata banii cei noi, cu cari se vor schimba ceroanele și rublele. Banii aceștia vor fi de câte 10, 50, 200 și 2000 de lei. Că cât vor fi de scumpi încă nu se știe.

— **Căsătoria unei principese austriece cu un ofițer de banoă.** Mare lucru. De unde să se fi întâmplat așa ceva înainte de războiu? Iar dacă s'ar fi întâmplat principesa aceea nu se mai ținea de familia domnitoare. Acuma s'a întâmplat și încă cu învoirea fostului împărat Carol. Principesa Maria Alice, fata arhiducelui Frideric, s'a îndrăgostit adecă de un ofițer al unei bănci ungurești din Budapesta încă pe când era el sublocotenent la husari și servea în regimentul arhiducelui Frideric. Cei doi tineri au cerut învoirea părinților.

cari s'au rugat de capul familiei împărătești, de fostul împărat Carol, să se învoiască și el. Fericirea mirilor este cu atât mai mare, cu cât luvoirea li s'a dat și acumă nimic nu le mai stă în cale de a fi unul al altuia.

Din arhiducesă se va face așadar doamna unui oficiant de bancă.

Câte schimbări n'a mai adus și războiul acesta!

Intunecime de luni. În noaptea de Duminică spre Luni (2-3 Mai) a fost o totală intunecime de luni. Luna a început să intre în umbra pământului la orele 3 dimineața.

— **Primejdia boalelor molipsitoare.** O urmare tristă a crâncenului războiu peste care am trecut este și întinderea amenințătoare a boalelor molipsitoare. Soldații au umblat multă lume împărăție și au adus cu sine o grămadă de boale, de cari foarte cu greu ne vom putea scăpa. De altă parte doctorii au fost și ei mobilizați, mulți au și perit și astfel n'are cine ne scăpa de primejdia boalelor. Noi încă suntem fericiți, abia ici și colo sunt boale primejdioase, în Polonia însă sunt peste 250 de mii de cazuri de tifus (ligoare), iară în Muntenegru cei 420 de mii de locuitori n'au decât 4 doctori.

— **Sărăcia mare în Constantinopol.** Falsica cetate a Țarigradului, ocupată acumă de armatele aliaților a ajuns la o sărăcie ne mai pomenită. Ziaristii francezi spun adevărate minuni. Zice că viața în Constantinopol e de 2500 de ori mai scumpă ca înainte de războiu și că foștii becotani acumă își vând tot ce au avut numai să poată trăi de pe o zi pe alta.

— **Vezevul se turbură.** În Italia de mijloc este un munte aruncător de foc, numit Vezev, care pururea fumegă iară din când în când aruncă atâtă lavă, dupăcum se numește scrumul și cenușa pe care o varsă din pântecul său, încât nefericește comunele din jur. Foile italiene scriu, că acumă iarăș începe să se turbure Vezevul.

— **O jdrță zădarnică și fără folos.** Să au credeți că numai la noi s'au îmbogățit în cursul războiului o grămadă de oameni, nu, sunt destui îmbogății de războiu și în alte părți ale lumii,

chiar și în Japonia cea depărtată. Zice, că prin teatrele din Tokio, capitala Japoniei, așa aste de bine îmbrăcată lumea încă omul sărac n'oi nu mai îndrăznește să meargă la teatru.

Un biet de japonez sărac mergând și el la teatru, dar numai pe galerie, pentrucă nu-i ajungeau altfel banii, așa s'a mâniaț văzând scumpețurile de haine cu cari sunt îmbrăcați îmbogății războiului, încât s'a hotărât să nimicească pe vre-o câțiva dintre ei, și anume în felul acela, că să sară din galerie și să turtească pe vre-o câțiva. A și sărit, dar n'a calculat bine, a căzut pe niște bănci goale și în loc să nefericească pe alții s'a schilăvit pe sine.

— **Cari sunt cele mai mari orașe ale lumii.** Cel mai mare oraș astăzi este New-York-ul cu 7 milioane 500 de mii de locuitori. Urmează apoi Londra cu 6 milioane 720 de mii, Parisul cu 4 milioane 150 de mii, Berlinul 3 milioane 800 mii, Chicago 2 milioane 540 mii, Tokio 2 milioane 240 mii, Viena 2 milioane, Filadelfia 1 milion 730 mii, Buenos Aires 1 milion 580 mii, Osaka 1 milion 460 mii, Moscva 1 milion 350 mii, Canton 1 milion 250 mii, Calcutta 1 milion 220 mii, Constantinopol 1 milion 200 mii, Rio de Janeiro 1 milion 150 mii, Budapesta 1 milion 100 mii, Bombay 1 milion, Petersburgul, capitala Rusiei, avea înainte de războiu 2 milioane 310 mii, acum nu mai are nici un jumătat de milion.

— **Ungurii vreau să introducă prin lege pedeapsa ou băta.** Partidul micilor proprietari din Ungaria a făcut propunerea, ca pentru anumite păcate să se introducă prin lege pedeapsa cu băta. De aceeaș părere este și partidul creștin social, așa că tare ușor se poate întâmpla, că Ungurii să introducă iarăș pedeapsa cu băta, pe care au șters-o la 1848. Bagseamă au aflat, că paragraful 25 al Românilor a fost bun.

Și scriitorul acestor rân-

duri este de părerea, că pentru anumite păcate mai potrivită pedeapsă ca băta nu există. Și aceasta pedeapsă ar trebui aplicată nesmintit și la noi, cel puțin până se mai direg oamenii. Pentrucă războiul acesta ne-a făcut foarte răi.

— **Îmărăteasa germaniei pe moarte.** Fosta împărăteasă Augusta a Germaniei de o vreme încoace e tot bolnavă. Mai cu seamă de când a fost silită să ia lumea în cap. Medicii îi așteaptă moartea din ceas în ceas.

— **Oei mai mari mâncoțori.** Un locuitor din Australia mănca pe an câte 119 kg. de carne, ceea ce însemnează doi berbeci mari întregi și o cincime de bou. Afară de aceasta australianul mai mănca pe lângă carne două sute de pite sdravene, o jumătate de majă de zahăr și aproape trei măji metrice de cartofi (crumpene). Astfel un australian sănătos mănca de două ori mai mult decât un englez, de trei ori mai mult de cât un francez și de patru ori mai mult de cât un neamț. De cât un român mănca aproape de o mie de ori mai multă carne.

— **Ville făgădueso roadă minunată.** Aflăm din toate părțile, că ville sunt foarte frumoase și că făgăduiesc o roadă peste așteptare de bună. Va fi în ast an și la noi ca în Italia, unde dacă mergeai la crăsmă nu cereai un litru de vin, ori o fele, ca la noi, ci plăteai 15 bani pe ceas și beai cât poți. De altfel acest obicei e statornic nu numai în Italia ci și în Germania, pe malurile râului Rin.

— **Jidanii încă nu pot pleca în Palestina.** Un ziarist dela »Statul Țării« din Basarabia a întrebat pe un conducător de acolo al jidanilor, că pe când au de gând să plece evreii spre Palestina. Acela i-a răspuns, că deocamdată nu se poate, deoarece nu sunt locuințe și mai sunt și alte greutăți de întâmpinat. Nu peste mult se vor zidi însă peste 5000 de case și atunci vor putea pleca mai mulți. De s'ar găta odată casele acelea!

— **Ceferistii din Ardeal vor fi mobilizați.** Cetim în ziarul »Avântul«, că direcțiunea C. F. R. (cailor ferate române) s'a rugat de ministrul de războiu să mobilizeze pe toți ceferistii ardeleni născuți în anii 1896, 1897 și 1898 și aceasta fiindcă așa o pretinde binele statului. Acești ceferisti sunt și împărțiți la serviciu pe granița româno-maghiară.

Impotriva răspândirilor de știri.

1. Vor fi considerați ca infractori:

a) Aceli cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comentă în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.

Această infracțiune se va judeca și condamna de pretor în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 1000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Redactor responsabil:

IULIU MAIOR.

Număr cenzurat de: Vasile Suciu.

Cine știe

ceva despre Victor Boteiu, soldat la Reg. 31 de artilerie din Cluj, să scrie pe adresa: Augustin Boteiu, morar, Vințul de jos.

(2-3)

Întrebare.

— *Nechita Tăurian din Săcalul de câmpie face prin aceasta întrebare după soția sa Maria născută Lupșa, a lui Gheorghe Lupșa din Felmer, de lângă Făgăraș, care la șase luni după oamușe l-a părăsit și de 23 de ani nu se mai știe unde se află. Cine ar putea să dea vre-o veste despre numita femeie, ori de vie, ori de moartă, să facă bunătate să înștiințeze pe soțul părăsit, care dorește să se cunune ou alta. Poșta Sănger (Mézsszengyel). (1-3)*

Pentru întărirea României Mari.

— Imprumutul intern. —

5-5

În virtutea legii promulgată în „Monitorul Oficial” No. 213 din 16 Ianuarie 1920. Guvernul Român emite rentă amortibilă 5% din 1920.

Scopul împrumutului.

Acest împrumut are de scop acoperirea nevoilor tezaurului din cauza marelui contingent de trupe rămase încă mobilizate pentru apărarea țării, pentru punerea în aplicare a diferitelor legi sociale, isvorite din însăși urmările războiului, precum și pentru reconstituirea gospodăriei naționale.

În textul titlurilor noului împrumut să vor reproduce următoarele condițiuni:

Împrumutul va fi emis în titluri la purtător de 500, 1000, 5000, 10.000, și 20.000 lei.

Titlurile vor purta în facsimile semnăturile Ministrului de Finanțe, a Directorului Datoriei Publice și a Casierului Central al Tezaurului Public și o semnătură manuscrisă de control.

Scutirile de impozite.

Subscriitorul la acest împrumut e scutit pentru sumele subscrise de impozitul asupra creșterii averilor, (asupra câștigurilor de războiu) și asupra averilor. Sumele subscrise nu se vor socoti la stabilirea averilor asupra cărora se va executa un eventual împrumut forțat.

Titlurile acestui împrumut vor fi scutite de orice impozite prezente sau viitoare.

Titlurile.

Titlurile vor fi primite pe valoarea lor nominală ca garanție la toate casele Statului. Cupoanele scăzute vor fi primite la aceleași Casse drept numerar. Titlurile vor putea fi puse în gaj (lombardate) la Banca Națională a României și la Cassa de Depuneri.

Subscriitorul va putea plăti pământul cu care a fost impropriat prin expropriere cu aceste titluri pe valoarea lor nominală, purtând primul cupon neatins la scadență.

Titlurile acestui împrumut vor purta o dobândă de 5% pe an la capitalul nominal. În acest scop titlurile sunt însoțite de o foaie de cupoane de dobânzi semestriale pe zece ani, reinvoibile până la complectarea stingerii a acestui împrumut.

Amortizările.

Amortizările acestui împrumut se vor face pe valoarea nominală în curs de 40 ani, conform tablei anexate la textul titlurilor, prin trageri la sorți semestriale cari vor avea

loc la 1 Septembrie și la 1 Martie al fiecărui an, cu începere dela 1 Septembrie 1921, dată fixată pentru prima tragere.

Guvernul se obligă a nu denunța acest împrumut înainte de 1 Mai 1931.

Titlurile eșite la sorți vor fi plătite la 1 Mai și Noemvrie ce urmează fiecărei trageri în schimbul titlurilor având atașate toate cupoanele, începând cu scadența imediat următoare termenului rambursării. Primul cupon va fi plătit la 1 Noemvrie 1920.

Cupoanele.

Valoarea cupoanelor ce vor lipsi se va deduce din capitalul de rambursat.

Numerile titlurilor eșite la sorți la fiecare tragere, împre-

Condițiunile de subscriere.

În baza prospectului de mai sus, subscrierea la împrumutul 5% din 1920, va începe în ziua de 25 Martie a. c.

Subscrierea se va face:

În București.

1. La Ministerul de Finanțe, la Cassa de Depuneri, Consemnațiuni și Economie, la Administrațiile Financiare.
2. La Banca Națională a României.
3. La Banca Marmorosch Blank et Co.
4. La Banca Românească.
5. La Banca Națiunii.
6. La Banca de Credit Român.
7. La Banca Agricolă.
8. La Banca The Banca of Romania Ltd.
9. La Banca Comercială Română.
10. La Banca de Scout a României.
11. La Banca Țărănească.
12. La Banca Generală a Țării Românești.
13. La Banca Cerealiștilor.
14. La Banca Dacia Traiană.
15. La Banca Fortuna.
16. La Banca I. Berkeovitz.
17. La G. M. Eftimiu et Co.
18. La M. Finkels.
19. La C. Sierin.
20. La I. D. Benzal.
21. La Banca Sindicatului Agricol Ialomița.
22. La Banca Muntelui.
23. La Banca Franco-Română.
24. Creditul Technic.
25. La Banca Sindicatului Agricol Ilfov.
26. La Banca Chrisovelont.
27. La P. Gr. Ionescu.
28. La Cobilovici.
29. La Societ. cooperativă „Victoria Unirii”.
30. La Banca Carpaților.
31. La Banca Rahova Brașov.
32. La Centrala Băncilor din Provincie.
33. La Grosswald et Mar-

ună cu o specificare a celor din tragerile precedente, cari nu s'au prezentat la plată se vor publica în „Monitorul Oficial”.

Cupoanele scăzute și neprezentate la plată se prescriu după cinci ani, iar titlurile eșite la sorți după trecerea de treizeci de ani dela scadența lor.

În locul titlurilor pierdute, furate sau distruse se vor libera proprietarilor duplicate în conformitate cu legea decretată cu Nr. 3380 din 13 Noemvrie 1918, putându-se lua cunoștință de dispozițiunile acestei legi la locurile de plată.

Subscrierile acestui împrumut vor fi ireductibile.

Min. de Finanțe, Aurel Vlad,
București, 20 Februarie 1920.

34. La Josef, Cohen et Stroerfer.
35. La Haim, Campus et Bassa.
36. La Banca Română de Comerț și Industrie.

37. La Sindicul Bursei.
38. La A. Lazaris.
39. La Casa Funcționarilor Publici.

40. La Societatea de Asigurare „Generală”.
41. La Banca Oborului.
42. La Banca de Petrol, Mine și Industrie.

43. La Banca Poporului.
44. La Simon Schwartz.

Subscrierile se vor mai face la alte bănci sau instituții, cari se vor indica prin publicațiuni speciale precum și la Băncile Populare.

În Provincie inclusiv Basarabia și Bucovina.

1. La toate Sucurs. și Agențiile Băncilor mai sus menționate.
2. La Administrațiile financiare și la Percepții.
3. La Banca Comerțului, Craiova.
4. La Banca Moldovei, Iași.
5. La Banca Iașilor, Iași.
6. La Banca Dacia, Iași.
7. La Banca Groswald, Iași.
8. La Banca Jurist, Iași.
9. La Banca Română, Brăila.
10. La Banca Brăila, Brăila.
11. La Societatea Economia din Focșani.
12. La Societatea Frăția din Focșani.
13. La Societatea Putnei din Focșani.
14. La Societatea Miclov din Focșani.
15. La Societatea centrală, Ploiești.
16. La Frații B. Eschenasy, Craiova.
17. La Prima Societate de Economie Iași.
18. La Banca Botoșăneană Română, Botoșani.
19. La Banca de Credit Piatra-Neamț.

20. La B. M. Moscovitz, Botoșani.

21. La N. T. Popp, Craiova.

23. La Banca Otteniei, Craiova.

23. La H. G. Silberman.

24. Precum și la orice alte Casse de bancă, cari se vor indica prin publicațiuni speciale.

25. La Federalele Băncilor Populare.

În Transilvania.

1. La Perceptorate și la toate Băncile, cari fac parte din Asociațiunea „Solidaritatea”, precum și a alteia, cari se vor desemna ulterior. Prețul de emisiune este fixat pentru acei ce vor face vărsămintele integrale la 87 suta de lei capital nominal, iar pentru aceia ce vor face Vărsămintele în rate la 88 suta de lei capital nominal.

Vărsămintele, cari nu se vor face integral, se vor face în două rate. Prima rată va fi de 48 lei la subscriere a două rate se va plăti până la 3 Iulie 1920 și va fi de 40 lei.

Cei cari nu vor achita rata a doua în acest termen, vor plăti pentru o lună de zile următoare o dobândă de 8% pe an. După acest termen se va putea vinde dreptul în contul și rizicul subscriitorului.

Guvernul are dreptul să închidă subscrierea oricând va voi, anunțând cu cinci zile înainte cu data închiderii ei, prin publicațiuni speciale.

La subscrieri cu vărsămintele integrale se vor primi bonurile de tezaur precum și bonurile de tezaur ale Apărării Naționale neluându-se dobânda până la scadența lor, ceea dată subscrieri la noul împrumut.

Se vor mai primi tot la subscrierile cu vărsămintele integrale dela 1 Aprilie 1920 până la 1 Aprilie 1921 inclusiv dela titlurile de rentă aflate în depozitul Cassei de Depuneri și Băncilor, care au fost autorizate să-și trimită depozitele la Moscova. De asemenea se vor primi cupoanele cu aceleași scadențe dela titlurile aflate în posesia delentorilor.

Subscriitorului i-se va libera o chitanță constatând subscrierea și efectuarea vărsămintelor.

Subscrierile se vor face pe formulare ce se vor pune gratuit la dispoziția subscriitorilor.

Subscrierile pentru acest împrumut vor fi ireductibile.

Titlurile definitive împreună cu foile de cupoane se vor libera cel mai târziu la 1 Iulie 1920. Chitanțele sunt circulabile, ca și titlurile până la emisia acestora.

Min. de Finanțe Aurel Vlad,
București la 20 Febr 1920.